

# Önemli tevekkül prensipleri

**“Hakikat Çekirdekleri’nde bulunan ‘Tertib-i mukaddemâтта tefvîz tembelliktir; terettüb-ü netîcede tevekküldür’ sözünü açıklar mısınız?”**

Tevekkül, Tevhid Dîni olan İslâmiyet’in en çok önem verdiği ahlâkî değerlerden birisidir. Kur’ân “Allah’a tevekkül et; Vekîl olarak Allah yeter” buyurur.<sup>1</sup>

Allah’a îman eden, Allah’a teslim olur, boyun eğer, tevekkül eder, her işinde Allah’a güvenir, her sıkıntısında Allah’a ilticâ eder, her hâlinde Allah’a sığınır. Üstad Bedüzzaman bunu, “İman Tevhîdi, Tevhid teslimi, teslim tevekkülü, tevekkül saadet-i dâreyi iktizâ eder” cümlesiyle formüle etmiştir.<sup>2</sup>

Ancak Bedüzzaman’ın dilinde, “Tevekkül, esbabı bütün bütün reddetmek değildir”. Yâni, sebepler Cenâb-ı Hak’ın kudretinin bir perdesi bilinecek ve sebeplere riâyet edilecektir. Fakat bu riâyet bir nevî fiilî duâ olarak görülecek; sebeplerle gelen netîceler doğrudan Cenâb-ı Hak’tan bilinecek ve O’na minnettâr olunacaktır. Bir diğer ifâdeyle sebeplere müracaat olunacak, ancak sebeplere minnet edilmeyecektir.<sup>3</sup>

Bu yaklaşım Kur’ân’ın, “Öyleyse bir işi bitirince, diğerine giriş”<sup>4</sup> âyeti ile “İnsan için ancak çalıştığı kadarı vardır”<sup>5</sup> âyetinin de tefsîri mâhiyetindedir. Çünkü mü’minden mutlak tevekkül isteyen Kur’ân, mü’minin boş durmasını ve çalışmamasını da aslâ onaylamaz. Yani Kur’ân nazarında mü’min hem çalışacak, bir işi bitirince hemen bir diğerine girişecek; hem de muhakkak Allah’a tevekkül edecek, Allah’ı kendisine Vekîl tayin edecek. Ve bu iki zıt gibi görünen mânâyı doğru ve düzgün bir çizgide birleştirecek.

Kur’ân’ın bu iki emrini Said Nursî Hazretleri, “Tertib-i mukaddemâтта tefvîz, tembelliktir. Terettüb-ü neticede tevekküldür. Semere-i sa’yine ve kısmetine rızâ kanaattir. Meyl-i sa’yi kuvvetlendirir. Mevcûda iktifâ dûn-himmetliktir”<sup>6</sup> sözüyle birleştirir.

Tefvîz lügatte, işi birisine havâle etmek, birisine bırakmak demektir. Bir iş, plânlama ve icraat aşamasında havâleciliğe kurban edilmemelidir. Allah’a tevekkül edilmeli; ancak gücümüz dâhilinde olan işin bizzat yönetimi ve idâresi Allah’a havâle edilmemelidir. Başlangıçtaki bu tefvîz, yani Allah’a havâlecilik, Allah’a güvenme âdâbına da ters düşer ve tam bir tembellik olur. Tembellik eden, başarısızlık tokadı yer.

İslâm âleminin bugün içinde bulunduğu bu sefâletin, bu geri kalmışlığın ve bu

üçüncü dünyâ ülkesi görüntüsünün sebebi, farkında olunarak veya olunmayarak gönüllere çöreklenen bu yanlış tefvîzden, bu yanlış tevekkül anlayışından başka bir şey olabilir mi? Müslümanların daha başlangıçta işi Allah’a bırakmaları ve kendileri ilerleme, inkişaf ve terakkî adına tek bir irâde bile göstermemeleri üzerine “medeniyette geri kalma” tokadı yemeyi hak ettikleri söylenemez mi? Müslüman olmayan muhtelif toplumlarınsa başlangıçta işi sağlam tutarak, işe gerekli önemi vermeleri ve büyük bir özveri ile işe sarılmaları, ilerleyişlerinin arka plânında yatan yaklaşım olarak teslim edilemez mi?

Çünkü Allah’ın açık beyânı ve taahhüdü vardır. Bu konuda kişinin veya toplumların Müslüman olması veya olmaması önemli değildir; bu konuda herkesin çalışması önemlidir. Herkes çalıştığı kadar muvaffak olacaktır. Bu, dünya için de böyle, âhiret için de böyledir.

Plân ve icraatta elinden gelen özen ve özveri gösterildikten sonra, bu çalışma üzerine verilen netîceyi Allah’a havâle etmek ve sonucu Allah’a bırakmak, çalışmasının sonucuna ve kismetine râzı olmak ise tevekkülün ve kanaatin tâ kendisidir. Bu noktada tevekkül ve kanaat çalışma şevkini ve meylini artırır. Çünkü verenin Allah olduğu, çalışması gerekenin de “biz” olduğumuz gerçeğini iyi kavrarsak, işi bir ibâdet titizliği içinde yaparız. Ve Allah’ın izniyle başarılı oluruz. Çünkü böylece işe bir “sâlih amel” hüviyeti kazandırmış oluruz. Cenâb-ı Hakk’ın sâlih amellerde en az “bire on” vaadi bulunduğunu unutmaz ve ibâdetlerde olduğu gibi, iş hayatında da bunu nazara alabilirsek, yerküreden uzayın derinliklerine kadar büyük bir keşif ve kerâmet sahâsı önümüze açılmaz mı?

Böylece tevekkül ve kanaati doğru anlamanın ne denli büyük bir hazîne olduğunu, bizzat görerek ve yaşayarak teslim etme imkânına da kavuşmuş oluruz.

### **Dipnotlar:**

- 1- Ahzâb Sûresi, 33/3
- 2- Sözler, s. 284
- 3- A.g.e., s. 284
- 4- İnşirâh Sûresi, 94/7
- 5- Necm Sûresi, 53/39
- 6- Mektûbât, s. 461